

יום	יום להודש	יום מזהר	ליקוטי הלקוטים	ליקוטי ה"ב	מסנה ברורה	חיי מוהר"ן	שולחן ערוך
שבת	י	פג:	קצא	חורה	רג - רד	כ"א	
א	י"א	פד:	קצב	קד:	רה-רו	א' א'	
ב	י"ב	פע:	קצג	קה:	ז-זח	ב' ג'	
ג	י"ג	פה:	קצד	קה:	רז-רי	ד' ה'	
ד	י"ד	פה:	קצה	קו:	ריא-ריב	ו' ז'	
ה	ט"ו	פו:	קצו	קו:	ריג-ריד	ח' ט'	
ו	ט"ז	פז:	קצז	חורה	רזו-רזז	י' א'	

בקרני אורה

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

405 | פרשת בשלה | י' שבט תשפ"ה

דבר המערכת

במלאות השלושים להסתלקותו של המיוחד שבחבורה הרה"ח רבי חיים בנימין וורטהיימר זצ"ל, מגדולי משפיעי ומנהיגי קהילתנו הקדושה, התקיימו עצרות חיזוק בירושלים ובית שמש, בהם העלו על נס את עבודתו הכבירה בפרטיות ובכלליות. הדוברים הנכבדים שליט"א ציינו נקודות אור מחייו, הן בעבודתו העצמית, בגודל תמימותו אמונתו ושמחתו בה' ודבקותו בצדיק האמת, והן בעבודתו הכללית בחייו העשירים ומלאי העשייה לכלל ולפרט.

בהמשך עוררו הרבנים הגאונים שליט"א על חובת ההתחדשות ב'תחזיקו עצמכם יחד' בחבורת האברכים עליהם מסר המנוח זצ"ל את נפשו, כאשר טלטל עצמו בכל עת מתוך יסורים קשים ומרים למען קיום החבורות וההשפעה בהם, וכמו כן בהיותו רוח החיים לעורר ולעודד לכאן ולטפח את חבורות האברכים בכל אתר, ונשאם על לבו הזך בכל עת.

רבים התעוררו להתחיל מעתה לכלול עצמם בחבורות השבועיות המתקיימות בקהילתנו בכל אתר, וגם הוותיקים קיבלו תנופת התחדשות לבוא ברוח חיים חדשה 'לקבל דין מן דין' כרצון רבינו הקדוש שהזהיר ועורר כל כך הרבה על היות דבר זה עיקר ויסוד עצום בקבלת כח הצדיק לדורות.

התחברותנו יחד היא סוד השמחה, שורש הגאולה והקדושה, וכפי שרבי נתן מרחיב ואומר: "בכל אחד מישראל יש חלק אלו-ה-ה שהוא בחינת מקור השמחה בחינת ישמח ישראל בעושיו, אך הקליפה הקודמת לפרי שהוא בחינת עצבות חופה עליו. ועל ידי שמתחברים ומתקבצים כמה נפשות ישראל באהבה ובשלום גדול ועוסקים להתקרב אל ה', על ידי זה מתגדל אור השמחה ביותר. כי מתקבצים ומתחברים חלקי השמחה יחד ומאירים באור גדול ביותר, שזה בחינת אור צדיקים ישמח. ועל כן הרואה את חברו החביב עליו ושמח בראייתו מברך עליו 'שהחינו', כי כששני ישראלים מתוועדים יחד באהבה ובשלום ובשמחה, זהו עיקר החיות והקיום, שהוא רק על ידי שמחה ושלום" (אוצר היראה, שלום ואחדות י. ע"פ ליקוטי הלכות, הודאה ו, סא).

העורכים

אז ישיר

תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם", ורבי נתן (בליקוטי הלכות, שותפים בקרקע ד-ד) מרעיש: "כל העבירות והתאוות באים על ידי פגם העיניים, ועיקר הוא פגם הקדושה שהוא עיקר דיצרא בישא, שעיקרה על ידי ראיית העינים בגשמיות. והעיקר על ידי ראיית עיני המחשבה, על ידי שמוניח מחשבתו לצאת להרהר ולהסתכל במחשבתו. וצריך האדם לחוס על נפשו לשמור עיניו בגשמיות ורוחניות שלא יסתכל ח"ו, בשום דבר המביא לידי הרהור".

ומי שרוצה לשמור עיניו בקדושה חייב להתאזר ברוב שמחה. מי שמהלך ברחוב ולבו מדוכא, יכול ליפול חלילה טרף קל ביד יצרו. בשעה זו עליו להיות אך ורק שומר נאמן על קדושתו, וזה נעשה על ידי שמחה, תודה, גילה, ורינה של קדושה.

רבי נתן לימד אותנו את אומנות השמחה גם לרחוק ביותר, על ידי הפיכת היגון לשמחה. שכאשר מתגברים עליו המחשבות המרות שבאות להחליש דעתו 'איך תוכל לגשת אל הקודש בשעה שקופה של שרצים' מרה כזו תלויה מאחוריק', עליו לענות בעז את ההיפך הגמור ולומר: 'אדרבא, זהו תוקף שמחתי, שרחוק כמוני כל כך כח כמו שידוע בנפשו, אף על פי כן אני מתלבש בציצית בכל יום והולך למקוה ונותן צדקה, אשר אין כל העולם כלו כדאי נגד אור נקודה אחת של איזה מצוה, עד שימשיך שמחה על עצמו ויעשה המצוות בשמחה" (ליקוטי הלכות, הודאה ו, יב).

ואנו נוסיף, שכך גם כלפי מצות 'ולא תתורו' - מי שלדאבון לב לקלקל והשחית כל כך הרבה בענין זה, צריך להפוך הכל לשמחה ולומר לעצמו: 'אדרבא, זהו תוקף שמחתי, שרחוק כמוני כל כך שקלקל בלי סוף, עדיין ממליך את קונו וחוטף מצוה זו ונמנע מלהביט במקומות אסורים, אשר אין כל העולם כולו כדאי נגד אור נקודה אחת ממצוה נשגבה ועצומה זו'.

ובשמחה וחדוה זו יעורר לבו לשאת את רגליו בזריזות בחיות כאיש מלחמה ידיו לו רב, להוסיף לחחום מלחמות ה' בלכתו בדרך ובשבתו בביתו, לשכוח את העבר ולהתחיל מחדש, ולחטוף עוד ועוד שמירת עיניים שהיא יסוד הקדושה.

שבת זו, 'שבת שירה', היא המשך למלחמה בגלות מצרים מקור הטומאה, על ידי השמחה והשירה שמביאים את הגאולה. כל גלות מצרים נועדה לתקן את פגמי הקדושה, ולכך הם נכנסו לתוך עומק טומאה זו. וכלשונו של רבי נתן (שם, פ"ד ואישות ג-ט): "עיקר גלות מצרים היה על חטא אדם המשך בעמוד ד'".

הוא מפחד, העבר המר דוחק בו, זו לא הפעם הראשונה שהולך ברחוב ולדאבון לב לא זכה לשמור עיניו כראוי. ברוך השם הוא לא מופקר שעניו משוטטות ללא הגבלה ח"ו, אבל עם כל זה, ואולי דוקא בגלל זה, מרוב רצונו להתקדש ולהיטהר, כואב לו כל כך ריבוי הכשלונות, ועתה בבואו לצאת שוב, הפחד לופתו, מי יודע אם יעמוד בנסיון...

מלחמה לא עורכים לבד, חסר נסיון יכול ליפול בקל במערכי המלחמה מול האויב המחוסם המלא תכסיסים ותחבולות נוראות. בהכרח לציית היטב לשר צבא מערכות ה', הלא הוא הצדיק האמת, המכיר תוך תוכו של אויב זה ומלמד זיינו לקרב ואצבעותינו למלחמה כנגדו.

אם אמנם התפילה והצעקה הם עיקרי כלי המלחמה ומבלעדם לא יתכן לנצח, ורק האוחז בהם הוא המנצח האמיתי. אבל בד בבד יש לזכור, כי הצעקה המרה מוגבלת לשעה מסוימת, ובכל שעות היום יש ליהרר להיות בשמחה.

וכך מורה לנו הלכה למעשה שר צבא ה' (בליקוטי מוהר"ן, ח"ב כ"ד): "צריך להכריח את עצמו בכח גדול להיות בשמחה תמיד ולשמח את עצמו בכל אשר יוכל, וראוי לקבוע לו איזה שעה ביום לשבר לבו ולפרש שיחתו לפניו יתברך, אבל כל היום כולו צריך להיות בשמחה".

הוראה זו תקפה בכל מלחמות היצר, אבל ביותר ויותר במלחמת הקדושה. שכן, כל תוקפה של הטומאה ה' ישמרנו, הוא מכח העצבות. זהו פנימיות מהותה של טומאה נוראה זו, וכפי שרבינו הקדוש אומר ברורות (בליקוטי מוהר"ן, ח"א קס"ט): "שעיקר פגם הקדושה הוא על ידי עצבות כידוע, כי פגם הקדושה בא על ידי הקליפה הידועה שנקראת על שם שמיללת תמיד שזהו בחינת עצבות".

מי שרוצה לצאת מגלות הנפש של פגמי הקדושה רח"ל, עליו להתאזר בשמחה בזריזות בחיות ובעוז דקדושה. הפחדים והעצבות מכניסים מורך בלב, ואין מקומם בעיצומה של המערכה, ואפילו לא בשעה שנקבעה לשרון לב. שאז יש לנו להשתוק ולכאוב ולבקש על העבר והעתיד, אבל גם חלק זה אין מקומו בכל שעות היום. אז יש רק למלא את הלב בחדוות עוז על הזכייה העצומה להמליך את הבורא מול כל התאוות השוטפות את היקום.

כך בכל חלקי מלחמת הקדושה, ובפרט מול הנסיונות בשמירת עיניים. שמירת העיניים היא אחת מעיקרי המלחמה של קדושה, וכפי שחז"ל (במסכת סוטה ה. כב) העידו "אין יצר הרע שולט אלא במה שעניו רואת", וכמו שכתב רבינו הקדוש (בליקוטי מוהר"ן ז-ז): "עיקר פגם הקדושה תלוי בעיניים, כמו שאמר חז"ל שמשון הלך אחר עיניו, וכמו שכתוב ולא

פניני אור

אמרות נהרות מרביה'ק ותלמידיו

אמר, שטוב שיאמר האדם בשעת ההתבודדות כשמתבודד בינו לבין קונו: "היום אני מתחיל להדבק בקי". ויעשה בכל פעם התחלה. כי ממה נפשך: אם היה מקדם טוב, עכשיו יהיה טוב יותר. ואם חס ושלום מקדם לא היה טוב, בנדאי צריך ומקרה לעשות התחלה חדשה. (חיי מוהר"ן)

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"נ 4:43 - נין החמה 6:23 - מוזיק"ש 8:24
צאת השבת 5:57 - צאה"ש לר"ת 6:37

כיצד מבריאים את רוח הדופק?

ידי משה כבדים

גילוי נפלא גילה לנו רבינו בסוד הפסוק "ידי משה כבדים" והוא שהעצבות של האדם גורמת לו כבידות בכל אבריו, ובפרט בידי. ואף גילה לנו את העצה לתקן זאת, והיא: להתאנח לפני ה'.

וזה לשון קדשו של רבינו:

"יש נחש, שעל ידה בא עצבות רוח. היינו בחינת ט"ט מלאכות, שהוא זוהמת הנחש, על ידי זה בא עצבות רוח. ועל ידי עצבות רוח, אין הרוח דופק כסידורו. ואזי נעשים האיברים כבדים, מחמת שאין רוח הדופק מנשב בהם כסדר. ואזי הידים בבחינת 'ידי משה כבדים', כי עיקר הכבידות בהידיים, ששם עיקר רוח הדופק כנ"ל. וזה בחינת עצבון ידיים, כי עיקר מזיק העצבות רוח להידיים כנ"ל. וכשהאיברים כבדים, אזי מכבידין יותר על הרוח הדופק, ונחלש עוד יותר. ועל ידי שנחלש יותר הרוח הדופק, נעשים האיברים כבדים עוד יותר. וכן על ידי שנעשים האיברים עוד יותר כבדים, נחלש הרוח הדופק עוד יותר ויותר. וכן חוזרת חלילה, עד שיוצאת נפשו, חס ושלום. ועל ידי האנחה, הוא מחיה ומבריא את הרוח הדופק, וניצול מהעצבות רוח. וחוזר הרוח הדופק ומנשב כסדר בכל האיברים, ובפרט בהידיים" (ליקוטי מוה"ר, ו.ו.נ).

הידיים הם כלליות כל התורה!

ידי משה כבדים

בליקוטי הלכות מבאר מוהר"ת את הענין המובא לעיל, על אודות פגם העצבון ידיים, וזה לשונו הזהב:

"כל העוונות חס ושלום, עיקר פגמם הוא בבחינת ידיים, כמובן בדברי רבינו ז"ל, כמו שאמר רבותינו ז"ל 'ואי אתה בא לידי עבירה', לידי עבירה דייקא. וזה בחינת עצבון ידיים הנאמר בדור המבול שמרדו במקום, כמו שתכתוב 'זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו', כי עיקר הפגם שהוא בחינת עצבות בחינת 'ויתעצב אל לבו' הוא נוגע בידיים דייקא, כמובן בדברי רבינו על פסוק ומעצבון ידינו ה'נל' המובא במאמר 'וביום הביכורים' סימן נ"ו, עיין שם.

כי עיקר פגם כל העברות נוגע בידיים שהם בחינת כלליות כל התורה כולה, כלל כל העולם כולו, כמו שאמר רבי אלעזר הגדול קודם הסתלקותו שהרים שני ידיו ואמר 'ווי לתרין תורות דאתאבידו מעלמא, וכמו שכתוב 'אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים', כי באורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא שהוא בחינת שתי הידיים. ועל כן עיקר הפגם חס ושלום מגיע בהידיים.

ואזי הידיים בבחינת 'ידי משה כבדים', כי משה הוא הדעת שמאיר בישראל לשמרם ולהצילם מידי עבירה, ומי שנכנס בו רוח טטוט ומסלק הדעת ממנו חס ושלום ועושה איזה חטא ועוון, אזי מגיע הפגם למשה שהוא כלליות התורה, ועיקר הפגם בידיים כנ"ל, בבחינת 'ידי משה כבדים'. 'ידי' דייקא וזה שנאמר 'ושומר ידו מעשות כל רע. שומר 'ידו' דייקא" (ליקוטי הלכות, נטילת ידיים לסעודה ג.א).

הצילני מקליפת 'הלעיטני נא'...

האדום הזה". כי עשיו הוא בעל תאות אכילה, ובבואו לאכול הוא חפץ לאכול בהלעטה. וקליפה זו היא המפתח את האדם שלא יאכל במתינות ודרך ארץ, אלא יאכל בהלעטה, במהירות וגרגרנות (כמבואר כמה פעמים בליקוטי הלכות על פסוק זה: 'הל' חלב דם הלכה ד', הל' חדש הלכה ג, ועוד).

ואכן, האוכל בהלעטה וגרגרנות, הולך במידתו של עשיו. וכביטוי רבי שמשון זצ"ל בספר 'עצות המבוארות' (אכילה, אות כו): "צריך להיזהר מאד שלא לאכול בהלעטה כגרגר, כי זוהי מידתו של עשיו הרשע, שאמר 'הלעיטני נא' כמבואר בתורה. רק יש להתרגל לאכול במתינות, בישוב הדעת ובדרך ארץ".

והוא איסור גמור ופגם גדול מאד, וכדבריו של בעל הקב הישר: "שיזהר שלא לאכול דרך רעבתנותו, והוא איסור גמור, כי זהו מידת עשו הרשע שאמר 'הלעיטני נא' וכתוב במשלי 'בטן רשעים תחסר'. והרבה בני אדם נכשלים בזה שאוכלין במהירות דרך זולל וסובא, והוא פגם גדול מאד" (קב הישר, פרק מט).

וגם מצד ההלכה יש בזה איסור, כמו שנפסק בשולחן ערוך שלא יאכל דרך רעבתנות (כמובא בשו"ע סימן ק"ע סעיף ט' ברמ"א) ולא ישתה בגרגרנות (עי"ש סעיף ח').

וכאשר האדם אוכל בהלעטה, שורה הנחש במעיו ואינו מרגיש שובע, ונקרא רשע, וכדאיתא בזהר חדש (דף פז ע"א): "תמינאה, דלא יאה גרגרן ובלען, אלא כמאן דאכיל קמי מלאך. דברכתא לא שרייא במעיו דההוא דאשתכח בלען, אלא בההוא דלא אשתכח בלען. ובלען איהו כעשיו, דכתיב 'הלעיטני נא מן האדום האדום הזה', אורח הלעטה. מאי טעמא, בגין דחוייא בישא שריא במעיו, ולא ישבע, ולא עוד, אלא דאיכרי רשע, דכתיב ובטן רשעים תחסר. בגין דא בעי למיכל בנחת על פתוריה, כמאן דיתיב קמי מלאך".

ונופל גם הוא למה שנפל אז עשיו ואמר: "הנני הולך למות ולמה זה לי בכורה", כי אכילה כזו מביאה לידי עצבות שהיא בחינת מות, ומאבדים על ידיה את ה'בכורה' שהיא בחינת שמחה (עיין ליקוטי הלכות, הודאה ו.יח).

מה שאין כן, כשנזהר האדם שלא לאכול בהלעטה, הרי הוא מבטל את אחיות קליפת עשיו שיש באכילת 'מזונא דגופא', והמזון אשר הוא אוכל נעשה בבחינת 'מזונא דנשמתא' (כמבואר בביאור הליקוטיים על מאמר 'תקעו תוכחה', אות ד). ומתקיים אצלו "ואכלת לפני ה' אלקיך", שאכילתו היא מצד הקדושה ולא מצד הסטרא אחרא.

וכדאיתא בזהר הקדוש (חלק ב. דף קסח ע"ב) וז"ל: "ומאן דאכיל קמי מלאך קדישא, אצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה, דהא בלענו מסטרא אחרא הוי, ורזא דא 'הלעיטני נא', אורח בלענו, והכי אצטריך לסטרא אחרא, וכתוב ובטן רשעים תחסר. ועל דא ואכלת לפני יהו"ה אלהיך כתיב, ולא לפני סטרא אחרא".

חודש שבת הוא חודש מסוגל לצאת מתאוות אכילה. שכן, בספר יצירה נאמר שחודש זה קשור לענין 'הלעיטה' שהוא תאוות האכילה, שהאדם מלעיט את עצמו במאכלים.

[כמובא בספר מאור ושמש על פרשת השבוע (פרשת בשלה, רמז ט"ו בשבט): "בחודש שבת העת היותר נכון למשוך על תאוותו, שלא למלאות תאוותו במאכלים. ועל ידי זה שמקדש עצמו במותר לו ושובר תאוותו ומגביר השכל על החומר, על ידי זה הוא ממשיך בעת הזאת חיות חדש לכל הנבראים מדומם צומח חי מדבר". וכמבואר ענין זה באריכות בספר 'פרי צדיק' להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין].

ולכן, נבאר בס"ד במאמרינו זה ענין ה"לעיטה", אשר אותה יש לתקן בחודש זה ובכל ימות השנה:

ובכן, אזהרה גדולה הזהירונו רבינו, לטוב לנו: לבל נאכל בהלעטה. וכדאיתא בחיי מוהר"ן: "הזהיר שלא לאכול בהלעטה, היינו במהירות כדרך גרגרן, כי זהו בחינת 'הלעיטני נא'. רק להרגיל עצמו לאכול במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ. כדרך שאוכלין בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב על השולחן, כך יאכל תמיד אפילו כשאוכל לבדו" (חיי מוהר"ן, אות תקטו).

ומשם הועתק ב'ליקוטי עצות': "הוי זהיר שלא לאכול בהלעטה, דהיינו במהירות כדרך גרגרן, כי זה הוא בחינת 'הלעיטני נא' וכו'. רק להרגיל עצמו לאכול במתינות בישוב הדעת ובדרך ארץ כדרך שאוכלין בדרך ארץ כשיושב אדם חשוב אצל השולחן, כך יאכל תמיד אפילו כשאוכל לבדו. עיין לעיל אות א', אשרי הזוכה לזה" (ליקוטי עצות, אכילה כו).

וכשהאדם שאכן נזהר לאכול במתינות ולא בדרך הלעטה, הרי הוא זוכה בכך לתקן את שכלו ולהכניע את הכסילות. מה שאין כן כשאוכל כזולל וסובא, מתגברת הכסילות על השכל, ונחשך אצלו אור הצדיק, ואינו יכול לקבל ממנו יראה ואהבה.

כדאיתא ב'ליקוטי עצות': "על ידי אכילה בכשרות כראוי, שאוכל במתינות ואינו אוכל בדרך הלעטה, על ידי זה נתתקן השכל ונכנע הכסילות. אבל כשאוכל כזולל וסובא, על ידי זה מתגבר הכסילות על השכל, ועל ידי זה נחשך אצלו אור הצדיק ואינו יכול לקבל ממנו יראה ואהבה" (ליקוטי עצות, אכילה א).

ונבאר ענין ה"הלעטה":

כאשר ביקש עשיו לאכול, אמר ליעקב: "הלעיטני נא מן האדום

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

פרשת בשלח

עיר מושב וגו' הוא לשון התעוררות, התקנה הוא, ויצעקו כו', צעקה היא בלא דיבור, לה', שירחם עלינו לעזרה והבא ליטרה כו' (שבת קד, א), ומחמת שבת למידת רחמנות וכל עיקרו הוא לעבודתו יתברך אזי נפרדין ממנו החשכות כי אין קטרוג מאחר שבת למידת רחמנות ולמידת אין, כי לא לעצמו הוא מבקש, רק להשם יתברך. מאור עינים פרישת בשלח עמוד קג

בני ישראל חששו מהאחרות של מצרים

והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד (שמות יג, יז). למה יראו, היפלא מה' דבר, הלא כבר ראו אותות ומופתים במצרים, אם כן על מה הפחד? אלא שרש"י מסביר 'מצרים נוסע', כאיש אחד בלב אחד, וזה ידוע שאין אחדות בכוחות הטומאה שהם ענפים נפרדים זה מזה ואינם מתאחדים. אבל כשראו את המצרים כאיש אחד בלב אחד חששו שמא יש בהם כוחות הקדושה ולכן יראו מפניהם.

מגדולי החסידים האדמו"ר מסוכטשוב עמוד קמ

בענין שיסד הבעש"ט לומר מזמור ק"ז בעש"ק

והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום (שמות טז, ה). כי הששת ימים הם הכנה לשבת כי בלא ששה ימים אי אפשר להיות שבת, ומטעם זה הוולך במדבר מונה ששה ימים ועושה השביעי שבת ובלא המנין אינו עושה, והבן. והיה משנה על אשר ילקטו גו', משנה הוא לשון חזרה שיחזור על מה שלקט יום יום.

וזהו שיסד הבעש"ט זללה"ה נשמתו בגנזי מרומים לומר בכל ערב שבת מזמור ק"ז, כי מחמת שצריך לזכר עצמו יותר ויותר בעת ההוא ושם נזכרו ארבעה שצריכים להודות, והא' תעו במדבר הוא לשון דבור, שכשכב להתפלל הוא תועה בהדבור ואינו יכול להביא מדותיו כולן בהדבור, כי צריך לבוא עם כל המדות בהדבור ולשום כל חיותו בהדבור שלא ישאר שום מדה לחוץ ולפעמים אינו יכול לעשות כן מחמת שהיה מקושר כל ימי השבוע בעסקיו, וזהו תעו במדבר וגו'

תלמיד חכם ועם הארץ בזמן הזה

סתם עם-הארץ בזמן חז"ל

והנה בשולחן ערוך חושן משפט (סי' לד ס"ז) נפסק לענין קבלת עדות: 'כל תלמיד חכם בחזקת כשר עד שיפסל, וכל עם הארץ בחזקת שהוא פסול ובחזקת רשע עד שייחזק שהוא כשר בדרכי הישרים. וכל שהחזק שעוסק במצות ובגמילות חסדים ונוהג בדרכי הישרים ויש בו דרך ארץ, אף על פי שאינו לא במקרא ולא במשנה מקבלים ממנו עדות.'

נראה ביאור הדברים שבמוניהם שלא היה ספרים ולא היה קהילות כל מי שלא היה בא לבית המדרש ללמוד היה רחוק מחיי יהדות, וממילא היה בחזקת רשע, שלא היה יודע מהו דרך הטוב ומהו דרך הרע, ורק אם היה עוסק במצות ובגמילות חסדים והיה מעורב עם אנשי התורה היה לומד מדבריהם ולא היה רשע, ואז היה נחשב לעם-הארץ, כי עדיין לא היה יכול לדקדק במצות ולהיות ירא חטא.

סתם עם-הארץ בזמננו

ולפי זה נראה שבזמננו שיש ספרים ויש קהילות, כל מי שלמד בילדותו בתלמוד תורה ובישיבה, וקובע עיתים לתורה ושייך לקהילה ונוהג בדרך ארץ ותקנות הקהילות, אפילו מי שאין לו הרבה ידע במקרא ובמשנה יודע להישמר מחטאים ואינו בגדר רשע.

ונראה שבזמננו שנתרבו הספרים והקהילות ואפשר להתייעץ כל דבר עם מנהיגי ומורה הוראה, אפשר להיות עוסק במשא ומתן וגם צדיק ובעל מעשים טובים. וכך נראה מדברי החזו"ן איש (שם) שכתב בזמננו 'קרא ושנה ולא שימש' הכוונה למי שמשנתו סדורה בקופיא ואינו יודע לעיין ולהבין, ומתנאה נגד רבותינו היודעים התורה באמת, ואינו שומע להם ואינו נכנע להם. ע"כ. ונראה כוונתו שבזמננו לפי דרך החיים שלנו מי ששומע ונכנע לפסקי הרבנים ומנהיגי ישראל, הגם שאינו לומד ממש בבית הכנסת יוכל לקיים המצות ולהישמר מחטא, אבל מי שמתחכם להתיר על פי הבנתו עם למדנות שאינו לפי רוח התורה נקרא שאינו ממש תלמיד חכם והוא בגדר עם-הארץ.

וכבר נפסק כך במשנה ברורה (סי' תטו סק"ב) שלא שייך היום סעודת נישואין של בת תלמיד חכם לעם-הארץ, שאין לנו את העם-הארץ שדברו עליו חז"ל, כי מי שמזלזל במצות הוא יותר גרוע מעם-הארץ, ומי שנשמע לחכמים בזמננו כבר אינו בגדר עם-הארץ.

תלמיד חכם בזמן הזה

כאמור שאין לנו את העם-הארץ של חז"ל, אך גם את התלמיד-חכם של חז"ל אין לנו;

כך פסק הרמ"א (סי' רמג ס"ב ז) שאין בדורינו חכם שהמביישו חייב ליתן לו ליטרא דדהבא, וביאר הגר"א שאין לנו בדורינו מי שמופלא בחכמה כמו בדורות הקודמים. וכן הביא הרמ"א שם (סי' ח) שיש אומרים שאין תלמיד חכם בזמן הזה יכול לנדות לכבוד עצמו ולעשות דינא לנפשיה, וביאר הגר"א

מתי מסירים החלה דעקל

שהיה בזה מחלוקת בין הצדיקים, הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע היה דרכו לגלות הפת בסעודת שחרית בשעת ברכת המוציא, ואילו הרה"ק החוזה מלובלין ז"ע היה דרכו לכסות גם בשחרית. ולפי הדברים ניתן לומר שנחלקו אם היא זכר לזמן שלא היה יורד בשבת במדבר, וצריך לעשות זכר זה גם בשבת בשחרית וגם ביום טוב, ואם היא זכר לזמן שלעתיד לבוא יש לעשות הזכר רק בליל שבת.

ובאמת שגם בליל שבת הביא המשנה ברורה (שם סקמ"א) מחלוקת בזה, דלשיטת הפרי מגדים אין צריכים לכסות הפת רק עד אחר שגמר קידוש, ולשיטת החיי אדם צריך להיות מכוסה עד אחר המוציא.

ואפשר לומר שמחלוקת זה תלוי בשני פירושים ברש"י על הפסוק (טו יד) ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס, ולפי הסבר הט"ז בספרו דברי דוד, שכתב שלפי פירוש א' כוונת הפסוק הוא שהיה הטל יורד מן השמים על המן וכשהיה החמה זורחת היה הטל שעל המן חוזר ועולה לקראת החמה, ואז נתגלה המן לעיני העם שעל פני המדבר. ולפי פירוש ב' כוונת הפסוק הוא שהיה הטל עולה מן הארץ ומכסה את המן מכל הצדדים. - נמצא שלפי פירוש א' לא היה שכבת הטל חלק מעצם המן, ואם כן כשם שכבת הטל היה חוזר ועולה תיכף בבוקר, כך יש להסיר המפה תיכף לאחר גמר קידוש כשמכנינים לסעודה. ואילו לפירוש ב' שכבת הטל היה חלק מעצם המן, ולכן צריכים לברך על הלחם בעודו מוקף עם הטל כשהוא שלם (עי' שולחן ערוך סי' רע"ב בא"ר שם סק"ז).

נפסק בשולחן ערוך (סימן רע"א ס"ט) שבסעודת ליל שבת צריך להיות מפה על השולחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו. והתוספות בפסחים (ק: ד"ה שאין) ובוטרו כתבו הטעם שהוא זכר לזמן שלא היה יורד בשבת ויום טוב והיה טל מלמעלה ומלמטה והמן בינתים. ובפשטות ענין זה שייך גם בסעודת יום שבת ובסעודת יום טוב, כמו שחייבים בהם לחם משנה משום זכר לזמן (עי' משנ"ב סי' עדר סק"א).

אמנם מצינו להרמ"א (בסי' רמב) שהביא מנהג לאכול פשטידא בליל שבת זכר לזמן שהיה מכוסה למעלה ולמטה בטל, כי גם פשטידא יש בו בשר בפנים ומכוסה בעיטה. ודייק הביאור הלכה (ד"ה זכר) שמתנגד זה היה מיוחד רק בליל שבת ולא ביום שבת וביום טוב, ותמה למה באמת עשו זכר זה רק בליל שבת.

וכתב הביאור הלכה שהפשטידא לא היה זכר לזמן שהיה במדבר, אלא זכר לסעודת לויתן ושור הבר ויין המשומר שלעתיד לבוא שהוא יום שכולו שבת, שבו יזלו מן לצדיקים. וביאר הדברים נראה על פי מה שכתב הרמ"ע מפאנו במאמרי שבתות (ה) שבסעודת לויתן יזלו שחקים לצדיקים ואדם הראשון יהיה באותה סעודה והוא יברך על צנצנת המן המוציא לחם מן השמים. ואפשר שטעם זה שייך בעיקר בליל שבת, שהאדם נברא בערב שבת כדי שיכנס למצוה מיד (מהדירין לח). ואם לא היה חוטא היה זוכה תיכף לאכול סעודת לויתן בליל שבת, ולכן אז היא עיקר זמן סעודה זו.

ואכן הרה"ק ממונקאטש ז"ע מביא בספרו נימוקי אורח חיים (סי' רע"א שם)

שנתקלקלו הדורות ואין החכמים מכוונים כל כך לשם שמים. וכן פסק הסמ"ע (ח"ו"מ סי' טו סק"ד) שאין בזמן הזה תלמיד-חכם שבית-דין חייבים להפך בזכותו בשעת הדין.

אמנם מי שהומחה לרבים ורבים קבלוהו עליהם להיות להם לרב וקובע מדרש וישיבה כתב הכנסת יחזקאל (מובא בפ"ת סי' רמג סק"ג) שיש לו דין תלמיד חכם גמור. וכן פסק הרמ"א (שם) שמי שהוא מוחזק לחכם גדול וראוי לכך יכול לנדות לכבוד עצמו. אבל יש בזה אריכות ומחלוקת באחרונים האם שייך אצלו כל דיני תלמיד חכם לגבי ליטרא דדהבא וכדומה (עי' פ"ת ח"ו"מ שם סק"א). וכן מצינו לענין קימה לפני החכם שכתב הש"ך (י"ד סי' רמג סק"א) שבזמננו אין נוהגים לקום ד' אמות רק בפני מי שתופס ישיבה או אב"ד, שאין אנו יודעים לחלק בין חכם לחכם, והשוו מידותיהם.

תורתו אומנתו

אף שאין לנו תלמיד חכם-גמור בזמן הזה, יש תלמידי חכמים שהם בגדר 'תורתם אומנתם', כפי שנפסק בשולחן ערוך (י"ד סי' רמג סק"א) שכל מי שיש לו מעט אומנות או מעט משא ומתן להתפרנס בו כדי חייו ולא להתעשר,

ובכל שעה שהוא פנוי מעסקיו חוזר על דברי תורה ולומד תדיר נקרא תורתו אומנתו. ופטור מלשלם מס ומכס ופטור מלהשתתף בתשלומי שמירה על העיר, כי תורתו מגין על כל העיר.

אמנם בפתחי תשובה (שם) הביא בשם הכנסת יחזקאל (ח"ו"מ סי' צה) שקיבל מרבותיו שבזמן הזה שכל אחד נוטל שררה לעצמו, ויש הרבה ספרים דפוסים וכל מי שיש לו הבנה כל שהו לומד מתוך ספר ואומר מצאתי כל חפצי, אין פוטרים הלומדים ממס כי אם לפי ראות עיני טובי העיר.

ונראה שבזמננו אברך כולל שמקדיש כל ימיו ללימוד התורה, והוא אכן יגע בתורה ויודע ספר בודאי נחשב לתורתו אומנתו, שזהו תכלית ויעודו בחייו. והאורים ותומים (סי' טו תומים סק"א) כותב דאדרבה בדור יתום בעוונותינו הרבים חובה עלינו לסלסל ולרומם הוגי תורה ולעשות חזקת ביורת, כי מאז אשר חדלנו לחלוק יקר וכבוד ללומדי תורה לשמה כראוי, מאז פסקו ונתהוה על בוריה, ותיפוק תורה כי אין שועי ושמענה, וחשבו כל אפי שוים כעם ככהן, ולכן יותר יש להתאמץ בזה וכל דכותיה. ע"כ.

השבוע למדנו במשנה ברורה הלכות זימון (סי' קצט סק"ב) שבזמן הזה מצרפים עם-הארץ לזימון גם אם אין בו מקרא ומשנה, כדי שלא יפרוש לגמרי מציבור היראים. אבל מי שהוא רשע ועובר עבירות בפרהסיא וכבר הוציא את עצמו מן הכלל אין מצרפים אותו לזימון, שאין נאה להתחבר עמו.

נבאר כאן מי הוא בגדר עם-הארץ, ומי הוא בגדר תלמיד חכם והאם דבר זה שייך בזמננו;

לא עם הארץ חסיד

איתא במשנה באבות (פ"ב מ"ה) 'אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד'. ופירש רבינו יונה 'בור' הוא אדם שהוא ריק מכל וכל, הן במידות, הן במשא ומתן, והן בתורה, ואדם כזה אינו יכול להיות ירא חטא, כי מתוך ריקנותו אינו יודע לקיים מצות ולהישמר מעבירות. אבל עם-הארץ הוא אדם מן היישוב המעורב עם הבריות במידות ודרך ארץ, ועוסק במשא ומתן, אך אינו מקדיש ימיו ושנותיו לתורה, ולכן הוא יכול להיות ירא חטא וצדיק בדברים הפשוטים הנודעים לכל, אך אינו יכול להיות במעלה של חסיד, שאין לו את טהרת הלב וזכות הנפש הבא מחכמת התורה.

עם-הארץ שומר תורה ומצות

כך מבואר גם במסכת ברכות (מז) ומסכת סוטה (כב). שנחלקו שם התנאים מי הוא בגדר עם-הארץ, ונפסקה הלכה כשיטת אחרים שמי שקרא ושנה ולא שימש תלמיד חכם הוא בגדר עם-הארץ, ומי שקרא ולא שנה הרי זה בור, וכל שכן מי שאינו נזהר בשאר מצות.

כך אנו רואים גם כאן בהלכות זימון, דעם-הארץ הוא אדם ששומר תורה ומצות, ודעתו מעורב עם בני ישראל הכשרים, ומטעם זה הקילו לצרפו לזימון כדי שלא יפרוש מן הכשרים. וכן מבואר בהלכות קימה לפני זקן (י"ד סי' רמג סק"א) שיש חיוב לקום לפני עם-הארץ זקן שהגיע לגיל שבעים, ואין חיוב לקום לפני זקן רשע. וכן מצינו לענין מעשר שתיקנו חז"ל שלא לסמוך על עם-הארץ במעשר, ופירותיו הם דמאי, ואינו מדובר באדם רשע החשוד לעבור איסורים, דאם כן פירותיו אינם בכלל דמאי אלא חשש טבל גמור (עי' חו"א שביעית סי' ז סק"ג). וכן מתבאר ממה שמוכר בגמרא כתובות (סב). על רבי עקיבא שגם בהיותו עם-הארץ היה צנוע ומעיל.

עם הארץ גרוע

אמנם לפעמים מצינו בדברי חז"ל שנתנו כינוי של עם-הארץ גם לרשע גמור, וכן כתבו תוספות בפסחים (מט: ד"ה ו"א) שיש הרבה ענייני עם-הארץ, ומה שאמרו חז"ל 'עם-הארץ מותר להרוג ביום הכפורים שחל בשבת' היינו במכיר וכופר שהוא ליסטים וחשוד על פי שפיות דמים, שגם הוא נקרא לפעמים ככינוי של עם-הארץ בדברי חז"ל, אבל באמת שעם-הארץ כזה יותר גרוע מם-הארץ הנ"ל והוא בכלל בור ורשע.

רבי יצחק בן מוהרנ"ת (ח)

"מחמת גודל תומתו וצדקתו"

וראוי להעתיק כאן מה שכתב הגה"ק מוה"ר נחמן מטשערין זצ"ל בעהמ"ס 'פרפראות לחכמה' ולשון ודרך חסידים', בנוגע המכתבים שכתב מוהרנ"ת בעלים לתרופה לבנו ר' יצחק, וז"ל:

"אל יפול לב אדם עליו בראותו מה שהרבה לאונן ולקונן ולהתמרמר כל כך על ריבוי מחשבות הטורדות וכו', כי הכל היה רק מחמת גודל תומתו וצדקתו, על כן היה נבהל ונחפז ונחרד מאד מאיזהו פגם כל שהוא, אפילו רק במחשבה לבד, ואפילו בשוגג ובאונס, כי שגגות דומות לו כמזידות וקלות דומה לו כחמורות, וכעין שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה יד.)

"ומזה בעצמו יוכל המעיין באמת להתפלא מאד ביותר, על גודל תומתו וצדקתו ויראתו וחסידותו של אביו הר"ר נתן ז"ל, כי לא רצה להקל עליו כלל גם בזה ולהשיב לו בקצרה: מה אתה מדקדק ומרעישי העולם כל כך בכל פעם, בדבר שרוב העולם נכשלים בו בכל יום כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'אמר רב עמרם אמר רב שלש עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום, הרהור עבירה, ועיון תפלה, ולשון הרע'.

"והוא לא רצה להקל לו בזה כלל, רק אדרבה הסכים לדבריו שבוודאי צריכין לצעוק מרה על זה הרבה מאד מאד, כי המחשבה גבוהה מאד והיא עיקר האדם, וצריכין להחזיקה ולשמרה בקדושה יתירה מאד מאד, וכמבואר בדברי רבינו ז"ל הרבה בזה. רק אף על פי כן חיזק אותו לבל יתבלבל על ידי זה ביותר, ולא יבוא על ידי זה לעצבות ומרה שחורה ח"ו, כי אין שום יאוש בעולם, ולכל אשר יחבור אל החיים יש כוחו לזכות לכל טוב ולשלימות הקדושה באמת, כמבואר הרבה במכתבים הקדושים האלו בענין זה, אשרי שיאחז בהם ונבון יבין כל דבר לאשורו" (הקדמת העלים לתרופה).

ופיתחת עליו פיתוחי חותם קודש

ר' יצחק היה עסוק באיזה זמן לערוך 'מפתחות' על ספרי רבינו"ל, והראה אותם לאביו מוהרנ"ת, ומוהרנ"ת ז"ל שיבח אותו וכתב לו התחזקות על זה, כמבואר בעלים לתרופה' וז"ל:

"הוא הצלחה נפלאה נצחיית כשאנו זוכין לעסוק בספרי אדומו"ר ז"ל"

"דעתי נוחה מאד ממה שאתה עוסק בכתבי המפתחות כי הוא הצלחה נפלאה נצחיית כשאנו זוכין לעסוק בספרי אדומו"ר ז"ל, בפרט לעשות בהם איזה תיקונים שהם זכות הרבים לדורות, ואי אפשר לבאר גודל העסק הזה. טוב להודות לה' אשר עזרנו עד כה, ובזה ראוי לך להחיות נפשך בכל עת, אשר גם עתה שאינך יכול להתמיד כראוי, עם כל זה אתה זוכה לעסוק בעסק קדוש ונורא כזה. כן יהי' עמך שתזכה לחזור אל אוהל תורה בקביעות ותהי' תורתך קבע ומלאכתך ערא. ועליך לכסוף לזה בכל עת, ולחטוף לעת עתה כל מה שתוכל, ולשמך נפשך בכל קנודה וקנודה טובה, ולהיות מודה על העבר ולבקש בכל יום להוסיף להבא בכל עת קדושה ודעת וכו', שזהו עיקר אריכות ימים באמת, כמבואר בדבריו ז"ל (ליין ליקו"מ ח"א סי' סו"ד וכו' ב"ב סי' ד), דברי אביך המעתיב בעדכם, נתן מברסלב" (סי' ק"א).

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים

אמרו חז"ל שהמודה על ניסו באמירת שירה בידוע שנמחלו עוונותיו, כי אם נעלמה האפיקורסות ממוחו בודאי הוא כתוצאה מכך שאין לו עוונות שהם הגורמים לאפיקורסות. ומוכן היטב הקשר של "כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - בידוע' שנמחלו לו עונותיו" - כי לא השאירו בו שום רושם של הרהורי כפירה.

האמת, שאף סדר הטבע הרגיל הינו נס איום ונורא. אמר לי פעם אדם הבקי היטב בדרכי הרפואות, שהעולם רגיל לחשוב על חשוכי בנים שהוא דבר שמנגד הטבע, אבל כאשר יודעים את הנסים הנפלאים שבאמצעותם נפקדים בזרע של קיימא מבינים שההולדה הוא פלא גדול יותר מהפלא של מי שלא זכה להוליד. וכן שמעתי מאשה מיילדת יראת שמים, שבכל פעם שנקראת להתייצב למלאכתה מקדימה תחילה תפילה כי כאשר מתבוננת בנסים שמתרחשים לעיניה יודעת היא שזקוקים לחסדים גדולים, כי תקלה קטנה עלולה להביא תוצאות מרות, ובס"ד נולדים בנים חיים וקיימים, בחסד הבורא. ולא בכדי נוהגות היולדות לברך ברכת הגומל 'לחייבים' טובות.

העלם זה על נסי הקב"ה בא אפ"ל על הנסים הגדולים ביותר. כאשר נפקדה שרה אמנו לאחר תשעים שנות עקרות, הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפילות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם (כמבואר ברש"י בראשית כאו), אך כל זה לא מנע את לציני הדור לומר 'מאבימלך נתעברה שרה'.

בנס קריעת ים סוף מובא בתרגום יונתן (שיר השירים א ט): כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם רָדְפוּ פְרַעַה וּמִשְׁרִיטָהּ בְּתַרְיֵהוּן בְּרִיתֵינָן וּבְפִרְשֵׁינָן, וְהָיָה אוֹרְקָא וּסְגִיָּא לְהוֹן מֵאֲרַבַּע סְטֵרֵיהוֹן מִן מִיָּא וּשְׂמָאֵלָא הוּא מִדְּבִרָא דְמִלְּוִן חִיּוּן קָלָן וְעַקְרֵין וּמִן בְּתַרְיֵהוֹן הָיָה פְרַעַה רְשִׁיעָא וּמִשְׁרִיטָהּ וּמִן קְדָמֵיהוֹן הָיָה יָמָא דְסוּף מַה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַגְלִי בְּכַח גְבוּרָתֵיהּ עַל יָמָא וְנִבְּא יָת מִיָּא וְיָת טִינָא לָא נִגְבַּ אֲמַרו רְשִׁיעָא וְעַרְבָּלָאין וְנוֹכְרָאין דִּי בִינְיָהוֹן יָת מוֹי דְיָמָא יָכִיל לְנִגְבָּא וְיָת טִינָא לָא יָכִיל לְנִגְבָּא [-כאשר יצאו ישראל ממצרים רדף פרעה וחילותיו אחריהם במרכבות ופפרשים, והיה הדרך סגור עליהם מארבע הרוחות, מימין ומשמאל היה מדבר מלא בנחשים שרפים ועקרבים, ומאחוריהם רדפו פרעה וחילותיו, ומלפניהם היה ים סוף, מה עשה הקב"ה, נגלה עליהם בכח גבורתו ויבש את מי הים, אך את הטיט שתחתיו לא יבש, אמרו הרשעים והאפסוסו הערב רב שביניהם: 'את מי הים יכול ליבש, אך את הטיט אינו יכול ליבש'].

עד כדי כך הדברים מגיעים, רואים ניסים מעל לדרך הטבע, ונשארים כופרים. כי הקב"ה מניח תמיד מקום להסתרה והעלמה, כדברי רבינו (ליקוטי בנימין תורה ז) שהאפיקורסים מכסים את הנסים בדרך הטבע. ומדברי רבינו משמע שאנו צריכים לעשות ההיפך, לגלות את השגחתו הנפלאה והניסים שהוא יתברך עושה גם בתוך הטבע, כלומר, לגלות שהטבע מלא ניסים גלויים, ולזכור את יציאת מצרים הכללית והפרטית, ולשוח בכל נפלאותיו.

זכרון יציאת מצרים הוא יסוד ביהדות, היות שבכל דור ודור ובכל אתר ואתר נקלע כל אחד ואחד למיצר, והקב"ה מוציא מן המיצר אל המרחב, ועל זה נצטוונו לזכור תמיד את יציאת מצרים, שהקב"ה עונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו ומושיעם וגואלם ומוציאם ומחלצם מן המיצרים שבהם הם שרויים.

הקב"ה נצחי, ובני ישראל נצחיים, והתורה נצחית. היציאת מצרים מתרחשת לנצח. ולכן חייב כל אדם בכל דור ודור לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, כי יש לו יציאת מצרים פרטית מהמיצרים שלו.

הדרך לצאת מהמיצרים הפרטיים היא על ידי אמירת תהלים, כי דוד המלך היה מלך ישראל, וידע את כל המיצרים של כל אחד בכל דור ובכל מקום, וניבא ברוח קדשו את מילות התפילה שעליו להתפלל ואת מילות ההודאה שצריך ליתן להקב"ה, שכאשר יאמר היהודי בתוך מצריו את התהלים יזכה לצאת מן המיצר אל המרחב.

בשעת המיצר נוטל האדם את ספר התהלים ורוצה להתעורר, אך לעתים ההתעוררות ממנו והלאה, ואז צריך לומר עוד ועוד תהלים, ועל זה גופא יאמר התהלים, עד שיזכה לצאת מן המיצר אל המרחב.

אף שכל החיים רצופים בניסים, שהאדם שרוי במצוקה ובמיצר, והקב"ה מושיעו, אך הישועה מלובשת בדרך הטבע, עד שעלול להיות חלי ולא מרגיש ממריה סייעיה, וטחו עיניו מלראות שהתחוללה כאן ישועה גדולה.

לא מזמן היה מלא חרדה וחלחלה מהצרה או החולי שפגע בו ח"ו, ואף השליך יבבו על ה' שיצילהו. ואילו לאחר הנס, כאשר מחשבותיו רגועים, הוא נפגע ע"י להט החרב המתהפכת הניצבת בדרך עץ החיים, המבלבלת את מוח האדם, וע"י חטאיו שהכניסו בו הרהורי כפירה ח"ו [כאמרו רבינו בספר המידות (אמונה כב) "הפשע של אדם מכניס כפירה לאדם"], ומיד כשנושע תמיד ימצא סבא יציב להלביש את ניסו ואת ישועתו בדרך הטבע רח"ל, ועל זה אמרו חז"ל שמתבע העולם שאין בעל הנס מכיר בניסו (נדה לא), כלומר שיש העלם מיוחד שדייקא לאחר שנעשית לאדם ישועה גדולה ע"י נס, לא יכיר בו האדם.

ובמדרש (ליקוט שמעוני בשלה רנד) מובא: אמר רבי סימון כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה, בידוע שמחלין לו על כל עוונותיו ונעשה בריה חדשה. ע"כ. ולכאורה צריך ביאור הקשר בין אמירת שירה דוקא למחילת עוונות.

ולאור דבריו הנזכרים של רבינו י"ל כי בכל עבירה טמונים בה חלקי אפיקורסות, וכאשר האדם חוטא ח"ו נכנסים בו הרהורי כפירה ח"ו, ואילו לא היו עיניו מכוסות בשקרים ובהסתרות ובמוחו לא היו הרהורי כפירות, היה יכול לראות בעליל כיצד ישועתו באה לו מהש"ת לבדו, שכהרף עין הושיע אותו בעת שכמעט ולא ראה שום פתח להצלה. ובמחשבת קודש זו היה עוקר את האפיקורסות של להט החרב שנערמו במוחו ע"י העוונות. ועל זה

המשך מעמוד א'

הראשון שהוא בחינת פגם הקדושה שעל ידי זה המשיך עצבות, ובשביל זה היה גלות ועשבוד מצרים שעיקר הגלות והעבודות היא גם כן בחינת עצבות. וכשזכו לצאת מגלות מצרים, עיקר הגאולה היה על ידי ששחה, משמש עיקר החירות בבחינת כי בשמחה תצאו, ועל כן אמרו שירה בליל יציאתן ממצרים, וכן בשעת קריעת ים סוף, שהיא עיקר גמר שלמות הגאולה, אז אמרו 'שירת הים', כי שיר ההלל וכן שירת הים וכל שירת הים כולה הם שמחה, שזהו עיקר הגאולה, כי השמחה והשירה היא עיקר הגאולה והחירות."

זו גם שורש חירות נפשנו בפרטיות מכל הטומאות וגלויות הנפש, לשיר ולשמח לגיל ולשוש בה', והיא תקוות גאולתנו.

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמן שווארצין שליט"א בעמ"ס 'אוצרות עלים לתרופה'.

<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להודיה' ר' שמעון ויינשטוק שליט"א להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p> <p>להודיה' ר' יצחק אלקוהר עקניני ה"ו להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להודיה' ר' ברוך זילבערן ה"ו להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p> <p>להודיה' ר' יצחק חייפלין ה"ו להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p>	<p>ברכת מזל טוב</p> <p>להודיה' ר' יעקב כהנא שליט"א להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p> <p>להודיה' ר' יצחק חייפלין ה"ו להלל היבטם בני חיים בנימין נ"ו ליל תורה וטענות</p>
---	--	--